

מעדני אשר

גליון תס"ז (שנה י')

פרשת בלק

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

איך היה בלעם נביא משה ביקש שלא תשרה שכינה על גוים ונתנו לו בקשה זו?

בפרשתן כ"ב ח' והשבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי וגו'.

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' ברכות ז' ע"מ א' אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי שאחד מהדברים שביקש משה מלפני הקדוש ברוך ונתנו לו שלא תשרה שכינה על אומות העולם, ונתן לו, שנאמר שמות ל"ג י"ז ונפלינו אני ועמך, ופרש"י שם שהרי לסוף שאלתו כתיב גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה, אי"כ איך שרתה שכינה כאן על בלעם, כך מקשה רש"י בפרשת כי תשא ל"ג י"ז, וכן במהרש"א ב"ב ט"ו ע"מ ב'.

איכא כמה תרוצים:

א. אין דבריו של בלעם ע"י שריית שכינה אלא נופל וגלוי עינים, כך תירץ רש"י פרשת כי תשא ל"ג י"ז.

אבל במהרש"א ב"ב ט"ו ע"מ ב' **תמה על תרוץ זה:** מהא דאיתא התם בגמ' כולוהו תנאי דסבירא להו דאיוב לאחר מתן תורה סבירא ליה דאיוב מישראל הוה, לבר מיש אומרים דסבירא ליה דאיוב בימי יעקב היה, דאי ס"ד מאומות העולם הוה, בתר דשכיב משה מי שריא שכינה על עובדי כוכבים, והא אמר מר בקש משה שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו, שנאמר שמות ל"ג ונפלינו אני ועמך, ולפי שיטת רש"י מה ההכרח שאיוב מישראל היה דהא אחר בקשת משה נמי היה להם הנבואה בסתר שלא ע"י שריית השכינה כמו בבלעם.

ב. לא ביקש משה רק שלאחר מיתתו שלא ישרה שכינה על אומות העולם אבל בחייו לא ביקש לפי הנ"ל אתי שפיר דבלעם היה בחייו, וכן אתי שפיר הגמ' ב"ב הנ"ל בתר דשכיב משה מי שרתה שכינה דלא בקש אלא עד אחר מותו, וכולוהו תנאי לבר מ"א לבתר דשכיב משה היה איוב, כך תירץ המהרש"א ב"ב ט"ו ע"מ ב'.

ג. ע"פ מה דאיתא בגמ' נדרים ל"ח ע"מ א' אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו וכולן ממש, קשה דבלעם לא היו מעלות אלו והיה ההפך ממש רבינו, אכן בפירוש הרא"ש שם ע"י לוי חן פרשת ויקהל, וכן משמע מהרשב"א שם, וכן בעיון יעקב שם כתב דהא דאיתא בגמ' שם דלהשראת השכינה בעי כל התנאים הנ"ל, היינו להשראת השכינה בקביעות ע"ש, אבל לנביאות שלא בקביעות אין צריך את כל התנאים לכן שרתה שכינה על בלעם, לפי הנ"ל אתי שפיר דמשה ביקש רק שלא ישרה בקביעות על אומות העולם השכינה אבל לעראי לא ביקש, כך תירץ בספר נחלת יעקב ויהושע בפרשתן.

האם יש חיוב לשמוע בקול נביא גוי והאם כשמתנבא שקר חייב מיתה?

הנה ברמב"ם פ"ט מ"סוה"ת ה"יא כתב אם יעמוד איש בין מהאומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף או לגרוע או לפרש במצוה מן המצוות שלא שמענו ממש, או שאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצוות לפי הזמן היו, ה"ז נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה, ומיתתו בחנק על אשר הזיד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו.

ובשו"ת דברי יציב אור"ח סימן ק"ט **העיר על הרמב"ם:** דלכאורה צ"ע בהך נביא מהאומות אם אומר לישראל או לאוה"ע, ובנביאי אוה"ע אם צריכין ישראל לקבל נבואתו, אך זה אינו, דהרי קרא מפורש דברים י"ח ט"ו נביא מקרבך מאח"כ וכו' אליו תשמעון, אי"כ לנביא או"ה אין החיוב לישראל לשמוע, וע"כ דלאוה"ע מיירי, וגם זה צ"ע אי ב"נ חייבין לשמוע בקול נביא שלהם.

אבל האמת שבגמ' ברכות ז' וכן ב"ב דף ט"ו ע"ב בקש משה שלא תשרה שכינה על עכו"ם ונתן לו שנאמר ונפלינו אני ועמך, ובמהרש"א שם מרש"י שמות ל"ג י"ז דאין דבריו של בלעם ע"י שריית שכינה אלא נופל וגלוי עינים ובסתר ובגניבה, וכתב ע"ז המהרש"א דלא קשה מבלעם דכוונת משה רבינו רק לאחר פטירתו, וא"כ בתר דשכיב משה כשמתנבא בשם ה', שקרן הוה, דלא שרתה שכינה עליו כלל, ומה הוצרך הרמב"ם לגבי נביא האומות משום דהוסיף או פירש מצוה, תיפוק ליה דשקרן הוה דאחר דשכיב משה ליכא נבואה בהם, ונסתבכתי מאד עד שראיתי שגם ביד המלך שם ביסוה"ת עמד קצת בזה, וכתב שיגע וחיפש הרבה ולא מצא איך מוזהר ב"נ על נביאות שקר שיהיה מיתתו בחנק והרמב"ם לא חשבו בפ"ט ממלכים, וגם דבדין חיוב מיתה של נביא שקר כתיב נביא אקים להם מקרב אחיהם וגו' אך הנביא אשר יזיד לדבר בשמי וגו', הרי כל עיקר חיוב מיתה לא נאמר רק בישראל, והניח בצ"ע ותמה שלא התעוררו המפרשים בזה על הרמב"ם.

ובדברי יציב העיר על מה שכתב המנחת חינוך מצוה תקי"ז בסופו, על נביא שקר ונוהגת בכל אישי ישראל, דהרי הרמב"ם כתב להדיא דגם באחד מן האומות שייך עונש נביא שקר ע"ש באריכות.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי ראובן נתן נטע זילברשטיין שליט"א

רב קהלת ישמח משה ס. פאלא ברזיל

לדגל שמחת אירוסים בנו הבה"ח יואל אריה לייבוש נ"י מבחירי ישיבת נייטרא

עב"ג בת הגאון רבי חיים מאיר סגל שליט"א

ראש ישיבת אלכסנדר - באבוב

בן הרבני הנגיד הנכבד הרב חנוך סגל שליט"א

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבנות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

שליט"א יעקב עבי טאלאמאן שליט"א ברזיל

לדגל שמחת היכנס נכדו

כמר יצחק נ"י

בן לבנו ידידינו הרב חזקי' שליט"א ירושלים

לבריתו של אברהם אבינו

יהא רעוא שיוכה לרוות נחת רקדושה

מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

אדם שאומר שאפילו יתנו לו הרבה כסף לא יעשה דבר מסוים

האם זה סימן שהוא מתלמידיו של בלעם שהוא נפש רחבה?

בפרשתן כ"ב י"ח ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב וגו'.

וכתב ברש"י שנפשו של בלעם רחבה משום שאמר אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב.

וכן איתא במשנה פ"ה דאבות משנה י"ט דנפש רחבה הוא מתלמידיו של בלעם הרשע, ובביאור הגר"א ז"ל לאבות ציין ג"כ לפסוק זה.

ובמהרש"א ברכות נ"ז עמוד ב' כתב דבר נפלא על הא דאמרינן בגמ' שלשה מרחיבין דעתו של אדם, אלו הן דירה נאה, ואשה נאה, וכלים נאים, וז"ל ומרחיבין היינו שיהיה דעתו ונפשו רחבה למיהדר אחר תענוגי עוה"ז כמ"ש בבלעם ונפשו רחבה.

יש להקשות: מהא דאיתא במשנה אבות פרק ו' אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום אמר לי רבי מאיזה מקום אתה אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה, וכי גם נפשו של ר"י בן קיסמא היתה רחבה והרי אדרבה מדברי ר"י ב"ק יש להוכיח כי נפשו היתה רחבה יותר מנפש בלעם, שבלעם לא אמר רק מלא ביתו ורבי"ק אמר כל כסף וזהב שבעולם, כך מקשה במדרש תלפיות, וכן מקשה בשו"ת מים חיים רפאפורט באוצרות חיים שבסוה"ס.

איכא כמה תרוצים:

א. אדרבה מה שאמר בלעם מלא ביתו, אמר דבר שאפשר להיות, ורבי יוסי בן קיסמא שאמר כל כסף וזהב שבעולם שדבר אי אפשר הוא, וא"כ בוודאי דבלעם היה מכיין באמת לזה, ורבי יוסי בן קיסמא לא אמר כך אלא כדי לפרוש ממנו עיין שם, כך תירץ במדרש תלפיות.

אבל יש שהקשה על תרוץ זה: מהא דאיתא בתנא דבי אליהו זוטא פרק א' ענין כזה גם באליהו הנביא דאמר אפילו אם אתה נותן לי אלף אלפים דינרי זהב כו' עיין שם, וזה אפשר להיות, וא"כ התירוץ אינו עולה יפה.

ב. מפני שבלעם השיב בלשון לא אוכל לעבור, משמע הא אם יכול לעבור היה עובר אף על פי שהיה יודע דעת עליון וידע בהש"י מ"מ תאות וחמדת ממון גברה אצלו לעשות נגד רצון הש"י, אבל רבי יוסי בן קיסמא אמר אפילו אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם אין אני דר אלא במקום תורה שנאמר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, א"כ נראה מדבריו דאפילו היה יכול ליתן לו מכל מקום התורה חביבה עליו יותר מכל כסף וזהב שבעולם עיין שם, כך תירץ בשו"ת מים חיים רפאפורט באוצרות חיים שבסוה"ס.

יש לציין דבר נפלא מה שכתב המרש"א ב"ב כ"ה ע"מ ב' בענין רדיפת הכסף וז"ל שמעתי דרך צחות בקרא קהלת ה' ט' "אוהב כסף לא ישבע כסף" כי היה איש א' אוהב כסף ביותר ובקש מהאל ית' שבכל מה שיגע בו הוא בידו יהיה נעשה כסף והקב"ה מלא שאלתו והנה הוא כשבא לאכול לחם נגע בו ידו ונעשה כסף ולא היה לו מה לאכול וז"ש לא ישבע כסף.

האם לנכרי יש חלק לעולם הבא?

בפרשתן כ"ג א' תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו.

יש להקשות: מה כוונתו היה שרוצה למות כמו הישרים וכי מה איכפת ליה איך מת.

איכא כמה תרוצים:

א. מכאן יש להוכיח מן התורה שישראל יש להם חלק לעולם הבא שהרי ברוח הקודש היה מדבר ואם אין תועלת למתים למה לי מות ישרים, כך תירץ ר' חיים פלטיאל, וכן כתב בדעת זקנים מבעלי התוספות.

וכן איתא להדיא בגמ' סנהדרין קה עמוד א' על הא דאיתא במשנה סנהדרין צ"ט דבלעם אין לו חלק לעולם הבא ומקשה בגמ' בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי, הא אחריתי אתו, מתניתין מני רבי יהושע היא דתניא רבי אלעזר אומר תהלים ט' "ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים" ישובו רשעים לשאולה, אלו פושעי ישראל, כל גוים שכחי אלהים, אלו פושעי גוים, דברי רבי אלעזר, אמר לו רבי יהושע וכי נאמר בכל גוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכחי אלהים, אלא תהלים ט' ישובו רשעים לשאולה מאן נינהו, כל גוים שכחי אלהים, ואף אותו רשע נתן סימן בעצמו, אמר במדבר כ"ג תמת נפשי מות ישרים, אם תמות נפשי מות ישרים, תהא אחריתי כמוהו, ואם לאו הנני הולך לעמי.

שמעתי פעם קושיא נפלאה ממורי ורבי כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א: איך אפשר לומר שלגוי אין לו חלק לעולם הבא, הרי כתוב בתורה הקדושה פרשת אחרי "אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" וכתב רש"י חי בהם לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת, והרי אמרינן בגמ' עבודה זרה ג' עמוד א' היה רבי מאיר אומר מנין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול תלמוד לומר ויקרא י"ח אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם, הא למדת, שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה, הרי הוא ככהן גדול, חזינן דהפסוק מיירי נמי מגוי ועל זה אמרינן שיש לו עולם הבא.

ותירץ: דאיך כתב רש"י לעולם הבא, הרי בגמ' יומא פ"ה ע"מ ב' ילפינן מהכא דפקוח נפש דוחה שב דוחי בהם ולא שימות, א"כ חזינן דחיים הכוונה לעולם הזה, אלא בעל כרחך דמחלקת הנ"ל מה דרשינן מוחי בהם תלוי אם גוי יש לו חלק לעולם הבא, דאם אמרינן שיש לו א"כ הפסוק מיירי מעולם הבא, ואם סוברים שאין לו בעל כרחך דהכוונה לעולם הזה.

ב. אמרו ז"ל אנשי אמת וזח"א קכ"ב ב' שיש ב' הדרגות בצדיקים בשעת מיתתם, הא' שיוצאת הנפש מן הגוף והולכת באין מסך מבדיל באין מעכב עד מקום האושר העליון, ויש צדיקים שביציאת הנפש לא ישיגו גדר זה ונמנעים מלכת תכף ומיד ומתעכבים עד זמן מה אם יהיה להם איזה חטאים וכדומה, ואפילו חטא כל שהוא יסובב הדבר, ולזה בחר בלעם לשאול גדר העליון שנפשו בשעת מיתה תהיה כמיתת אותם שהולכים ביושר את פניו יתברך באין מסך באין מעכב, כך תירץ באור החיים הקדוש בפרשתו.

ג. עוד אפשר שדבריו גם בזה ברוח הקודש נאמרו, והכוונה בהם היא תמות נפשו מות ביד ישרים שיהרגוהו ישראל כמו שכן ה"ה, כך תירץ האור החיים הקדוש, עיי"ש עוד, ויש עוד הרבה פרושים מה היה כוונתו בתמות נפשי מות ישרים.

**מי שרוצה ללמד הלכות שחיטה לאברכים
האם מותר לו להכניס סכין לבית הכנסת?**

בפרשתן כ"ה ז' יקם מתוך העדה ויקח רמח בידו.

הנה הגמ' סנהדרין פ"ב ע"א יליף מכאן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש.

וברש"י מדכתיב ויקם מתוך העדה ויקח רמח, מכלל דעד השתא לאו בידו הוה.

הנה קימ"ל אור"ח סי' קנ"א סעיף ו' יש אוסרים להיכנס בבית הכנסת בסכין ארוך, והטעם לפי שהתפלה מארכת ימיו של אדם, והסכין מקצרת, כך כתב בית יוסף בטור בסימן הזה ששם מקור של האי בשם ספר ארחות חיים.

יש להקשות: דמדוע הכא בדין זה שהביא הב"י משם האורחות חיים מבואר דאין להכניס לביהכ"נ סכין ארוך, משום שהוא מקצר ימיו של אדם וכו', ומשמע מזה לכאורה דסכין קצר שרי, ומדוע בהלכות ברכת המזון סימן ק"פ כתב הב"י משמיה דהאורחות חיים גופיה, שנהגו לכסות הסכין בברכת המזון לפי שהוא מקצר ימיו של אדם והשולחן מאריך ימיו של אדם, ואינו בדין שיניף המקצר על המאריך, ומשמע דבכל סכין חשו לאסור מטעם זה דהסכין מקצר וכו' ואפילו בסכין קצר, ומאי שנא, כך מקשה הט"ז אור"ח סימן קנ"א.

איכא כמה תרוצים:

א. שאני ברכת המזון דלא בעי אלא לכסות הסכין וזוהו יש אפשרות לכסות לכל סכין, ואמאי לא נעביד הכי, אבל כאן שיצטרך לסלק מעליו הסכין לגמרי וזה טירחא יתירה לסלקו, ואח"כ לחזור ולטילו וגם לפעמים יש בו צורך באותו פעם ע"כ לא הטריחוהו בזה, רק בסכין ארוך שאין בו צורך כל כך, כך תירץ הט"ז.

ב. לעולם כל שהסכין מכוסה ואינו נראה שפיר שרי וכמו בסימן ק"פ ולהכי לא אסר הכא אלא בסכין ארוך משום שהוא מגולה ונראה תמיד ואף כשמנוח בתוך תערו עדיין הוא נראה ולהכי אסור, אבל בסכין קצר מסתמא הוא נתון בתוך כיסו של אדם ואינו נראה כלל ולהכי שרי, ומשא"כ בסי' קפ דהסכין מונח על השולחן בגלוי ולכן הצריכו לכסותו ולא חילקו בדבר בין ארוך לקצר, כך תירץ במאמר מרדכי סימן קנ"א ס"ק ג'.

הנה בשו"ת עטרת פז חלק א' כרך ג' חושן משפט סימן י"א נסתפק האם מותר להכניס סכין לבית המדרש כדי להתלמד הלכות שחיטה, וכתב דלפי דברי הט"ז דלעיל מתבאר דמשום הכי לא גזרו בסכין קטן להכניסו לביהכ"נ, משום שלפעמים יש בו צורך להכניסו לביהכ"נ, ומשא"כ בסכין גדול שאין בו צורך כל כך, וא"כ בפשטות מתבאר מדבריו אלו דכל אשר הוא צריך להשתמש בסכין לביהכ"נ, אה"נ דשרי, ואפילו שהוא ארוך, ובאמת כן מבואר כיו"ב מדברי הביאור הלכה שם ד"ה בסכין ארוך שכתב ומסתברא שאין להחמיר בזה אלא באנשים דעלמא שאסורים לאכול בבית המדרש, והסכין שנושא לשם הוא שלא לצורך תשמיש, אבל תלמיד חכם שמתר לאכול ולשתות שם, והסכין שנושא שם הוא לצורך תשמישו ומסתברא דמותו, כמו בכל אכילה שלא הוצרך לכסותו רק בעת שגמר להשתמש בו ומתחיל לברך ברכת המזון, ומסתמית מדבריו אלו משמע נמי, שאפילו סכין גדול כל שיש לו בזה צורך אה"נ דשרי להכניסו לביהכ"נ, וא"כ לפ"ז יש לומר גם הכא בנידון דידן, דהיות ואין מכניסים את אלו הסכנים לביהכ"נ בכדי, אלא עושים זאת לצורך לימוד הלי' שחיטה וסדר העמדת הסכין, צורך מצוה זו שפיר מקרי צורך.

**מדור לפרסום ספרים חדשים
של ידידי ותומכי המכון
שנתקבלו למערכת**

"נר המערבי"

תולדות חייו, קצות דרכיו ומעט מפעליו, של קודש הקדשים מאלך אלוקים בעל האור החיים הקדוש נערך ע"י

הגאון רבי משה שוורץ שליט"א

ר"מ בישיבת צאנז בני ברק,
ובביהמ"ד איצקוביץ
וראש המכון להוצאת
ספרי האור החיים הקדוש

טיב הספר

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו הרב מרדכי וזיסקינד הגר שליט"א בזקוקין א' פרשת מה טובו. איך זכה ומדוע זכה בלעם הרשע שכל יום יאמרו ישראל בביהכ"נ מדברותיו, פרשת מה טובו אוהליך יעקב.

בא איסור צער בע"ח בגוי. על מה הכית את אתנך. כב לב הרמב"ם במ"ד ז' ב' אמרם צער בע"ח דאורייתא מאמרו על מה הכית את אתנך, מבואר שבלעם עבר על איסור צער בע"ח מדה"ת, וצ"ע מדוע שיהא נודה איסור זה בזמן ה' הרי ב"נ נצטוו רק בו' מצוות ולא יותר וצער בע"ח לא אחד מ' מצוות אלו.

גא מאי שנא בלעם מהתנא ריב"ק. כב ה' ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר וגו' וברש"י ב' מלא ביתו כסף וזהב – למדנו שנפשו רחבה ומהומד ממון אחרים. אמר, ראוי לו ליתן לי כל כסף וזהב שלו, וכו' וקשה מאי שנא מהמבואר במסכת אבות פ"ו על ר"י בן קסמא שפעם אחת הייתי מחלץ בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזירתי לו שלום אמר לי רבי מאיזה מקום אתה אמרת לי מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרת לי אם אתה נתת לי כל כסף וזהב שבעולם לא אצא למקום שאינו מקום תורה, וא"כ מאי חזית לדרוש לרעה מלשון כזה של בלעם, שנאמר לכאורה גם אצל רבי יוסי בן קסמא, וח"ו לומר על התנא הצדיק שהיה לו נפש רחבה.

דא חידה. איזה מחוייב מיתה לא נאמר בו הכלל של קם ליה בדרבה מיניה (עכ"פ לחלק מהשיטות – קשור לפ"ש).

השאלות דלהלן נמסרו ע"י ב"ב של מרנן ורנבן.

הא שאלת הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א. במשנה פאה א א אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם: וצ"ב אמאי לא כל מצוה נחשבת שאוכל פירותיה בעולם הזה, שבזמן שעוסק במצוה פטור מליתן פרוטה לעני'. וכמו שמצינו לענין פרוטה דר"י שלכן חזי שיש.

הב שאלת הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א. בשרע סי' כ"ה ס"א ב' אחר שלבש טלית מצוייץ יניח הפליץ שמעלין בקודש. וצ"ע א"כ נימא כך בכל ב' מצוות שיש לפניו ואחת חשובה יותר משהניח שיעשה תחילה את המצוה הפחות חשובה מדה"ט דמעלין בקודש, וא"כ אמאי יש כללים אחרים של תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, וכן מקודש ושאינו מקודש הרי תמיד צ"ל הכלל של מעלין בקודש.

הג שאלת הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א. ב' בשולחן ערוך אורח חיים סימן קנ"א א' לגבי קדושת ביהכ"נ, ואם צריך ליכנס בהם לצרכו, כגון לקרוא לאדם, יכנס ויקרא מעט או יאמר דבר שמועז, ואח"כ יקראנו, כדי שלא יהא נראה כאילו נכנס לצרכו; ואם אינו יודע לא לקרות ולא לשנות, יאמר לאחד מהתינוקות: קרא לי פסוק שאתה קורא בו או ישעה מעט ואח"כ יצא, שהישיבה בהם מצוה, שנאמר: אשרי יושבי ביתך (תהילים פ"ה ה) וצ"ע על השו"ע על מי שאינו יודע לקרות ולשנות, מדוע צריך לקרוא לתינוק הרי יודע את ההלכה הזו, שאסור ליכנס סתם לביהכ"נ א"כ או שיאמר הלכה זו בעצמה וצ"ע ג'.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תוכה את השולח להיכנס להגדרה על סך 1000 ₪.
 2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגדרה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגדרה.
 3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגדרה בין כל השולחים, והזוכה ייבדק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
 4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
 5. שמו לב: לכלל התשובות הינה אך ורק לפסק מערכת משיב בהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com (לברורים ופרטים נוספים טלפון 057-3154010) נא לציין בתודלת המכתב על כמה שאלות הישבו ובכ"כ שם וטלפון.
- אנו תחיים ומבקשים, השולחים בכבוד י"ד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפסק. כתב לא ברור לא יכנס להגדרה. –יש עדיפות לשלוח תשובות מוקלדו במייל כי זה ייכנס בעזרי' לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח מנחם אב

מכתבים למערכת

איד מותר לשרוף עצמות אדם בתענית ציבור הרי זה טעון קבורה

מה שהקשתם על הא דאיתא במשנה תענית ט"ז ע"פ א' דבתענית ציבור על הגשמים נתנין אפר מקלה על ראש כל אחד ואחד ובגמ' תענית ט"ז ע"פ א' דהטעם כדי שיוכרו לנו אפרו של יצחק, ובתוס' תענית ט"ז ע"פ ב' וכו' וכו' ע"פ א' ד"ה אפר מקלה כתבו דאיתו אפר הוי מעצם אדם, שהרי האפר הוי לזכרון העקידה ובעקידה היה עצמות, דיש להקשות, איך היה מותר לשרוף עצמות אדם הרי צריכים קבורה, ותרתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי גראס שליט"א הומ"צ מחזיקי הדת

נראה לתרץ בעוד כמה אופנים, האחד) לשיטת הפוסקים דסבירא ליה דבנפל אין צריך קבורה עיין במגן אברהם סימן תקפ"ז ס"ק ב' א"כ משכחת ליה בעצם מנפל השני) עצם פחות מכשעורה לא בעי קבורה ועיין ברש"י ברכות ה' ע"פ ב' דעצם פחות מכשעורה לא בעי קבורה ומהאי טעמא לקח רבי יוחנן עצם משעורה מבנו שמת לנחם אבילים השלישין עיין במסכת נדה מ"ה ע"פ ב' מי שיש לו אצבע תורה ביד ואינה נספרת על גב היד אינו מטמא רק מדרבנן גזרו טומאה לגבי משא, וכיון שאין לו טומאה אינה צריכה קבורה הרביעין) עיין ברשב"ם ב"ב קט"ז דרבי יוחנן לקח עצם מבנו היינו עצם השן והשן של מת אינו מטמא החמישין) אדם שנברא מספר יצירה שהבאתם בגליון בשם הפוסקים שאינו מטמא, א"כ מיסתבר שאינו צריך קבורה.

הרה"ג יעקב ראובין שליט"א

יש להעיר דבהגות היעב"ץ שם בתענית על מה שכתבו התוס' שורפין עצמות אדם הקשה וז"ל מנין נגלים לברות דבר כזה, אך זו היא בורא, ותמה על עצמך מאיזה עצם אדם יהא עפר זה, ואיזה ימצאוהו, הרי ישרפו עצם אדם יהודי בשביל כך, או האם יקחו עצם מאת נכרי וישרפוהו ויתנוהו על ראשם, רחמנא ליצלן מהאי דעתא שבשבתא.

הרה"ג יוסף דויטש שליט"א בני ברק

נראה לתרץ, ע"פ מה דמוכח בילקוט ביאורים של מתיבתא על הגמ' ברכות ה' ע"פ ב' אמר ר' יוחנן דין גרמא דעשירא ביר, הקשו האחרונים הרי חל על זה חובת קבורה וכיצד שירד ואת רבי יוחנן לעצמו וביטל מצות קבורה, והביאו לתרץ, בהערה מ"ז וזה לשונם ויש מי שתירץ שמכיון שלא נשאר כלום מגופו של בנו של רבי יוחנן כמובא בפירוש רב נסים גאון שנפל לתוך יורה גדול ונמס כל בשרה לכן אין על זה חובת קבורה, לפי זה אפשר לומר שמדובר באופן כזה שלא נשאר כלום מאותו אדם חוץ מאותו עצם ובכחאי גזנא אין חובת קבורה.

הרה"ג נחמיה הערץ שליט"א בני ברק מח"ס פאר מקדושים

נראה לתרץ דהאפר היה מעצם אדם פחות מכשעורה דלא בעי קבורה ועיין ברש"י ברכות ה' ע"פ ב' דעצם פחות מכשעורה לא בעי קבורה ומהאי טעמא לקח רבי יוחנן עצם משעורה מבנו שמת לנחם אבילים.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

יש לציין דבבשרית שם הכהן סימן ט"ז כתב דיתכן דזה הוי מאפר מהאנשים ששרפו עצמם כדי שתהיה להם תשובה על עוונותיהם כמ"ש בר"ז שהיה ברצונו לשרוף את עצמו וכמ"ש ברח"ב בקדושין פ"א ע"ב דהוא גרמא תנורא בביתא סליק ויתיב בגוה ופרש"י להמית עצמו לכפרת עוונות בתשובה.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד

להרב אשר אבשיל שורץ שליט"א

למקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com

לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מדוע מי שאינו רוצה שיקברו אותו שומעים בקולו הרי כל איסורי הנאה טעונים קבורה

מה שהקשתם בשם הגר"י"ש אלישיב זצ"ל על הא דאיתא בגמ' סנהדרין מ"ז ע"פ ב' איבעיא להו קבורה משום ביוזא הוא, או משום כפרה הוא, למאי נפקא מינה, דאמר לא בעינא דליקבריה לההוא גברא, אי אמרת משום ביוזא הוא לא כל כמיניה, ואי אמרת משום כפרה הוא הא אמר לא בעינא כפרה, מאי, ונשאר הגמ' בספק, דיש להקשות כיצד מעלה הגמרא אפשרות שלא יצטרכו לקבור אדם שנקבר, הלא מת אסור בהנאה, והלכה היא שכל איסורי הנאה נקברים, כמבואר במסכת תמורה ל"ד א"כ איך אפשר להפקיע דבר זה, ותיירץ דהנה הטעם לקבורת איסורי הנאה הוא כדי שלא יבוא להשתמש בהם, הני מילי כשיש חשש להשתמשות, אך באדם שמת אין חשש שישתמשו בגופו.

הגאון רבי דוד ליסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

הרה"ג משה פרקוביץ שליט"א

הרה"ג מנחם מנדל קראוס שליט"א ירושלים

יש להעיר דזה נגד גמרא מפורשת, חז"ן ק"ב עמוד א' נדה מ"ה "אמר עולא דבר תורה עור אדם טהור, ומה טעם אמרו טמא, גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין, וכן מבואר במדרש דר"ע ראה גוי שמאכיל את אביו ואמו לכלבו, וגם היום תורמים את גופם למדע, ובהחלט יתכן שהיו תורמים למדע את גופם של הוריהם.

הרה"ג דוד בויס שליט"א ר"מ בביהמ"ד צאנז ביתר

יש לציין דקשיית הגר"י"ש אלישיב ותרצו כבר מוכר בשו"ת עונג יו"ט סימן צ"ה.

מי שהניח אוכלין תחת הכסא שלו במטוס וישן האם אסור לאכול האוכל

מה שהבאתם הדין שאסור לאדם לאכול אוכלים שהיה מונחים תחת המטה, ושאלתם במי שהניח אוכלין תחת הכסא שלו במטוס וישן האם אסור לאכול האוכל.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

יש לציין המגדול ע"ז על הרמב"ם הל' רוצח פ"ב ה"ה שאומר שתחת המטה לא דוקא וז"ל. לאו דוקא נקטינהו אלא ה"ה לכיוצא בהן אמרתי גבי מטה וכיוצא בו ואם קבלה נקבל, עכ"ל.

אדם שנברא ע"י ספר יצירה כשמת האם מטמא באהל

מה שהבאתם בשם ספר סדרי טהרות אהלת ה' ע"ב שנסתפק האם הנוצר מספר היצירה אם מטמא באהל לאחר מיתתו.

הבה"ח עזריה רויד נ"י ישיבת פאר עינים ראהמיסטריווקא ירושלים

יש להביא מה דאיתא בספר אמרי יוסף פ"ק ה"ב בהקדמה במכתב המיוחס למהר"ל מפראג גופא אודות יצירת הגולם, וכתוב שם "גם נראה לי שגברא הנ"ל לאחר ביטולו אינו מטמא יען כי אינו גוף נולד רק נעשה.

הבה"ח צבי ערמון נ"י ישיבת חיי משה ירושלים

נראה להעיר לפי מה שכתב האור החיים הקדוש שרק מכת קבלת התורה ישראל מטמאים, אבל לולא התורה ישראל לא היו מטמאים וא"כ יש לומר שאפילו שלגולם יש גדר של בן אדם שיכול להשלים למנון, אבל בוראי שלעולם הוא לא קיבל את התורה ולא יקבל את התורה כגוי גמור וא"כ אינו מטמא.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג שלמה לוריא שליט"א ירושלים
לדרגל שמחת נשואי בנו
הבה"ח שמועון נ"י עב"ג
בת הרה"ג צבי אסטריכר שליט"א
ר"מ בביהמ"ד בעלזא בית שמש
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליחו בכל אשר יפנו

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד
הרב אברהם רייך שליט"א יקווד
לדרגל שמחת היכנס בנו כמר יחזקאל נ"י
לעול התורה והמצוות במו"ט
יהא רעווא שיזכה לרוות נחת דקדושה
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה
וברכת מול טוב לאביו
הרבני הנגיד הנכבד
הרב משה רייך שליט"א
העומד לימין המערכת בכל עת

מזל טוב וגדיא יאה
לידידי היקר עד למאוד
הרה"ג צבי זאב שפירא שליט"א
ראש חבורה בישיבת מיר המעטירה
לדרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו נ"י
יהא רעון שיזכה לרוות רוב נחת דקדושה
מכל יוצאי חלציו ולהכניסו בכריתו של אברהם
אבינו בעת ובזמנו א"ר
מלא ויבויך הלאה ואלהם יבואו